ק סָפָה מ"ו (ע"א) וּכְרַבּוֹ. ר הָרא"ש (הלכות קטנות תפלין סי' יד) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יוֹנָה (ספר היראה אות סג) וְהַשּׁוֹר. ש בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב רבינו). ת שְׁאֵלָה בְּמִדְרַ"ק קל"ג.

(אגור בשם הזוהר (מ"ג קכ:) סימן פ"ד) (וּבְמִדְרָשׁוֹת אֵלּוּ לֹא נֶהֱגוּ כֵּן, אֶלָּא (מב) שְׁתֵּיהֶן (יד) [יד] מְעֻמָּד): **יב** * קאִם מַנִּיחַ תְּפִלִּין כַּמָּה פְּעָמִים בְּיוֹם, צָרִיךְ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם. (מג) בְּכָל פַּעַם. (מד) רנִשְׁמְטוּ (מה) מִמְּקוֹמָם וּמְמַשְׁמֵשׁ בָּהֶם לְהַחֲזִירָם לִמְקוֹמָן, צָרִיךְ (טו) [טו] לְבָרֵךְ. הַגָּהָה: וְאִם מַחֲזִיר אַחַת מֵהֶם, יְבָרֵךְ כְּמוֹ שֶׁמַּנִּיחַ תְּפִלָּה אַחַת כְּדִלְקַמָּן סִימָן כ"ו (ס"ט) (דברי עצמו). שהַזִּיזָם מִמְּקוֹמָם אַדַּעְתָּא לְהַחֲזִירָם מִיָּד, (מו) צָרִיךְ לְבָרֵךְ. הַגָּהָה: *וְיֵשׁ אוֹמְרִים (טז) [טז] שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ (מז) שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ (טוש סימן ח', *וְהָכִי נָהוּג, וּכְבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן ח' סָעִיף י"ד). תמִי שֶׁמַּנִּיחַ תְּפִלִּין (מח) שֶׁל יָד וּבָרַךְ, וּבְתַחַלַּת (יז) [יז] הַהִדּוּק * נִפְסַק הַקָּשֶׁר שֶׁל יָד וְהִצְרִיךְ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִלְּהוֹצִיא תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ אַף שֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ הֵקִיף בְּזָרוֹעַ עַצְמוֹ. וּכְפִי הַשַּׁעַם שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם אֲשֶׁר בְּאַף יָדֵי עַל יָדֵי אַחֵר אֵין לְהוֹצִיא שֶׁל רֹאשׁ עַד שֶׁיָּנִיחַ שֶׁל יָד, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת (יַעֲבֵץ) [תַּשְׁבֵּ"ץ] חֵלֶק ג' סִימָן כ"ו שֶׁהֶבִיאתִי לְקַמָּן סִימָן מ"ם (סק"ג) עַיֵּן שָׁם: [יד] מְעֻמָּד.

עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת חֶכֶם צְבִי סִימָן ל"ו שֶׁהֵבִיא מִתְּשׁוּבַת הָרַדְבַּ"ז (ח"ד סי' לו) דְּדִין שֶׁאֵינוֹ מְזֻמָּן הַהֶפֶךְ בְּשֶׁ"ס וּפוֹסְקִים יֵשׁ לְיַלֵּךְ אַחַר דִּבְרֵי קַבָּלָה, וְגַם בִּמְקוֹם שֶׁיֵּשׁ פְּלוּגְתָּא בֵּין הַפּוֹסְקִים הִבְרֵי קַבָּלָה יְכָרְעֵי, עַיֵּן שָׁם: **יב** [טו] לְבָרֵךְ. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּשֶׁלְּ"ה (מסכת חולין נר מצוה אות לא) דְּמִחֲלַק בֵּין מִי שֶׁלּוֹבֵשׁ תְּפִלִּין כָּל הַיּוֹם וְגַם מֻשָּׂא וּמַתָּן שָׁלוֹ בִּתְפִלִּין שַׁפִּיר הֲוֵי הֶפְסֵד הַדַּעַת בְּנִשְׁמַט, עַיֵּן שָׁם: [טז] שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן נ"ג בְּבֵאוּר הַיֵּטֵב סָעִיף קָטָן ג' שֶׁהֵבִיא מִנְּפָת וְרָדִים (חלק או"ח כלל א סי' ט), וְכָתַב דְּמְזֻמָּן אַבְרָהָם סִימָן כ"ה (ס"ק כב) מֻשְׁמָע דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ, וּכְבָר כָּתַבְתִּי מִזֶּה בְּסִימָן (ו') [ח] (ס"ק טו) עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּחָרֵם שׁוֹשָׁן כְּלָל א' סִימָן ט' מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה עַל דִּבְרֵי גִּנַּת וְרָדִים, וּבְסִימָן נ"ג (סק"ג) יִתְבָּאֵר בְּעָזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ: [יז] הַהִדּוּק. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וּמַה שֶּׁכָּתַב וְכֵן פְּסַק הַמָּגֵן אַבְרָהָם כו', זֶה אֵינוֹ, דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם לֹאו מַשְׁמָעָא דְּהִשְׁ"ז אֲתֵי עֲלָה, אֶלָּא מִשּׁוּם טַעֲמָא דְּכָתַב לְעֵיל (סק"ק כא) בְּנִשְׁמְטוּ, דִּכְזֶמֶן הַזֶּה שַׁאֵין לְבוּשׁ הַתְּפִלִּין רַק בִּזְמַן תְּפִלָּה לֹא הֲוֵי הֶפְסֵד הַדַּעַת, וְאִם כֵּן לְדַעַת הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ק יט) שֶׁכָּתַב לְעֵיל סָעִיף קָטָן ט"ז גַּם בָּזֶה יֵשׁ לְבָרֵךְ. וְגַם נִקְּא מִינַּהּ כְּמוֹ שֶׁלּוֹבֵשׁ תְּפִלִּין כָּל הַיּוֹם, דְּגַם שֶׁל"ה מוֹדֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל (סק"ק טו). גַּם דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם צָרִיךְ עִיּוּן מַה דְּמִדַּמֶּה נִפְסַק לִנְשְׁמְטוּ אֵלִּיבָּא דְּמוֹת שֶׁכָּתַב שֶׁל"ה, שֶׁנִּרְאֶה שֶׁלְּפִי הַשַּׁעַם דְּשֶׁל"ה יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ק כב) שֶׁבִּנְתָלַת צְבִי (עטרת צבי סי"ב) מֻשְׁמָע כְּהַשַּׁ"ז, וְיֵשׁ לְהַקֵּל בְּהִפְסֵק הַבְּרָכָה. וְאִם נִפְסַק הַקָּשֶׁר וְרוֹצֶה לְהָנִיחַ תְּפִלִּין אֲחֵרִים, יֵשׁ לוֹמַר דְּהַכֹּל מוֹדִים שֶׁיְּבָרֵךְ, וְכֵן כָּתַב בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (אות ט) בְּשֵׁם מַאֲמַר

בַּאֲר הַיֵּטֵב

(יז) מְעֻמָּד. כָּתַב הַנְּפֹעֶת הַגְּדוֹלָה בִּכְלָלֵי הַפּוֹסְקִים (אות א ב), כָּל דָּבָר שֶׁבְּעַלֵּי קַבָּלָה וְזֹהַר חוֹלְקִין עִם הַגְּמָרָא הֲלָךְ אַחַר הַגְּמָרָא וְהַפּוֹסְקִים, מִיהוּ אִם בַּעֲלֵי קַבָּלָה מַחְמִירִין יֵשׁ לְהַחְמִיר גַּם כֵּן. וְאִם לֹא הַזְכִּיר בְּגְּמָרָא וּבַפּוֹסְקִים אַף עַל פִּי שֶׁנִּזְכַּר בְּקַבָּלָה אֵין אָנוּ יְכוֹלִין לָכוּף לְנָהוֹג כָּךְ, עַיֵּן שָׁם וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (סק"כ): **יב** [עו] לְבָרֵךְ. פְּשֶׁלְּ"ה (מסכת חולין נר מצוה אות לא) כָּתַב דְּלֹא נָהֲגִי הָאִידָּנָא לְבָרֵךְ כְּשֶׁנִּשְׁמְטוּ מִמְּקוֹמָם, מְשׁוּם דִּבְשָׁעַת תְּפִלָּה מִסְתָּמָא אֵינוֹ מַפְסִיק דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִירָן. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"כ). [וּבְסָפָר אֲלִיָּהוּ רַבָּה (סק"כ יט) פָּסַק כִּדְעַת הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ וְהֵבִיא רְאָיָה לִדְבָרָיו, עַיֵּן שָׁם]: (מו) שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ. אֲבָל אִם חוֹלְצָן לִבְנוֹת לְבֵית הַכִּפֵּא צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְכַלֵּי עַלְמָא, דְּהָא אֵין רַשַּׁאי לְיַלֵּךְ בָּהֶם לְבֵית הַכִּפֵּא וְאִרְחֵי לֵיהּ, וְהוּא הַדִּין אִם לֹא הָיָה בְּדַעְתּוֹ לַחֲזוֹר מִיָּד צָרִיךְ לְבָרֵךְ. בַּ"ח (סי"ח) עוֹלַת תָּמִיד (סי"ח) ט"ז (סק"ק יא). וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ק כב) וְאָפְשָׁר לוֹמַר דִּכְשֶׁבֵּית הַכִּפֵּא אֵינוֹ רָחוֹק כְּמוֹ בֵּית הַכִּפֵּא שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיָה בְּשָׂדֶה אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ, וְאִם כֵּן אֵין חִלּוּק בֵּין בֵּית הַכִּפֵּא לְמָקוֹם אַחֵר וְלָכֵן סָתַם רַמ"א כֵּאן עַיֵּן שָׁם. וְדַע הָא דְּכָתַב רַמ"א וְיֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ', קַאי נַמִּי אַהָא אִם מְסִירָן לְגַמְרֵי, כִּי לְעִנְיָן זֶה שָׁוֶה אִם הֲזִיזָן מִמְּקוֹמָם אוֹ הִסִּירָן לְגַמְרֵי. עוֹלַת תָּמִיד (שם): (יז) הַהִדּוּק. רְצוֹנוֹ לוֹמַר קֹדֶם שֶׁנַּעֲשָׂה הַמִּצְוָה כְּתִקָּנָה, מְשׁוּם הָכִי אֵין צָרִיךְ לְחַזֵּר וּלְבָרֵךְ, דַּעֲשִׂיַּת הַקֶּשֶׁר אֵינוֹ הֶפְסֵק כֵּיוָן שֶׁהוּא מַעֲנִין הַמִּצְוָה. וְכָתַב ט"ז (סק"ק יב) מִזֶּה יֵשׁ לִלְמֹד כְּמִי שֶׁיֵּשׁ בִּידוֹ תְּפִלִּין בְּלֹא קֶשֶׁר וּמְבָרֵךְ וְעוֹשֶׂה קֶשֶׁר וּמַנִּיחַ, דְּשַׁפִּיר עוֹלֶה לוֹ הַבְּרָכָה שֶׁנַּעֲשָׂה תְּחִלָּה, דַּעֲשִׂיַּת הַקֶּשֶׁר אֵינָהּ הֶפְסֵק, אֲבָל אִם לְאַחַר הַהִדּוּק הַתְּפִלִּין עַל הַזְּרוֹעַ וְנַעֲשָׂה הַמִּצְוָה כְּתִקָּנָה אַחַר כָּךְ נִפְסַק הַקֶּשֶׁר, מִשְׁמַע דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ, וְט"ז חוֹלֵק וּפוֹסֵק דְּכָל זְמַן

בֵּאוּר הַלָּכָה

יב * **אִם מַנִּיחַ תְּפִלִּין וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק מג) בְּמֶה שֶׁכָּתְבְנוּ אִם בְּשָׁעַת בְּרָכָה הָיָה דַּעְתּוֹ וְכוּ'. וְאַף דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם אֵירְיֵי שָׁם לְעִנְיַן צִיצִית, פְּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין לִתְפִלִּין, דְּהַגְּמָרָא בְּמִנָחוֹת מ"ג (ע"א) מְדַמֵּי לְהוּ לַהֲדָדֵי, עַיֵּן שָׁם:

* **וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק מז) שֶׁהֶעְתִּיקְתִּי דְּהַחוֹלְצָן לְבָנוֹת לְבֵית הַכִּפֵּא צָרִיךְ לְחַזֵּר וּלְבָרֵךְ, אַף דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כב) סָפוּק מִסְתַּפֵּק לֵיהּ לְעִנְיַן בֵּית הַכִּפֵּא שֶׁלָּנוּ שֶׁאֵינָם רְחוֹקִין, כְּבָר כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (כלל יג ס"ו) דְּלֹא שְׁכִיחִי פְּשִׁיטוּתָא דְּכָל הֲנֵי גְּדוֹלִים (הַבַּ"ח (ס"ח) וְהָעוֹלַת תָּמִיד (ס"ק יח) וְט"ז (ס"ק יא) וְאֲלִיָּה רַבָּה (סק"כ)] מְשׁוּם סְפֵקָא דְּמִגֵּן אַבְרָהָם, וְגַם עִקַּר סְבָרְתּוֹ דְּחוּ אוֹתָהּ, עַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר וּבְסֵפֶר אַרְצוֹת הַחַיִּים (המאיר לארץ ס"ק צד) וְכֵן רָאִיתִי עוֹד חֶבֶל בְּיֵאִים כֻּלָּם בְּסִגְנוֹן אֶחָד דְּצָרִיךְ בָּזֶה לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ. וְלָכֵן אַף שֶׁהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק כב) וְהַדֶּרֶךְ הַחַיִּים (דין הנחת תפילין ס"ט) הֶעְתִּיקוּ אֶת דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם, הַמְּבָרֵךְ בְּוַדַּאי לֹא הִפְסִיד, וּבְקִרְבַּט שֶׁהַגְּרַ"א זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סי' ח סי"ד) מַסְכִּים לְדַעַת הַמַּחֲבֵר דְּכָל גַּוְנֵי צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ:

* **וְהָכִי נָהוּג. כְּתַב בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים** (לב הארץ סי"ב) **דְּאִם נִפְסַק הַתְּפִלִּין בִּסְתָם, אִם חֶלֶק הַשֶּׁל יָד וְהַשֶּׁל רֹאשׁ צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ, וְאִם נִשְׁאַר עָלָיו הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד אוֹ הַשֶּׁל רֹאשׁ אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ דַּעֲדַיִן לֹא אִפְּסִיד מִן הַמִּצְוָה. אֲבָל אִם הָיָה בִּדַּעְתּוֹ שֶׁלֹּא לְהַחֲזִירוֹ מִיָּד רַק לְאַחַר זְמַן, אַף שֶׁנִּשְׁאַר עָלָיו תְּפִלָּה אַחַת צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ.** וְלָמַד כָּל זֶה מִלְּעֵיל סִימָן ח' (סי"ד) בְּנִשְׁאַר עָלָיו טַלִּית קָטָן כֵּן הָכָא בְּנִשְׁאַר עָלָיו תְּפִלָּה אַחַת, עַיֵּן שָׁם. **וְנִרְאֶה פְּשׁוּט דְּהַחוֹלְצָן בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה אֲפִלּוּ בִּסְתָמָא דִּינוֹ כְּחוֹלְצָן עַל מְנַת לְהַחֲזִירָן, וְאִם כֵּן אִם חָלְצָן לֵילֵךְ בְּחוּץ לְהַשְׁתִּין מַיִם אֵין צָרִיךְ אַחַר כָּךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ:**

* **נִפְסַק הַקֶּשֶׁר. וְאִם נִפְסַק הִרְצוֹעָה שֶׁל הַשֶּׁל רֹאשׁ אוֹ הַשֶּׁל יָד לְאַחַר שֶׁכְּבָר נִגְמַר** כְּחוֹלְצָן עַל מְנַת לְהַחֲזִירָן דְּפְסַק הַהֶגְהָ"ה בְּסִמּוּךְ דְּאֵין לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ. וְאִם כֵּן (נ) אוֹתָן שֶׁהוֹלְכִין לְפָעָמִים עַד חֲצוֹת בִּתְפִלִּין, אִם נִשְׁמְטוּ רְאוּיִ לְבָרֵךְ. וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל יג ס"ז) כָּתַב דְּאַף בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה אִם נִשְׁמְטוּ הַמִּבְרָךְ לֹא הֶפְסִיד. וּמִכָּל מָקוֹם (מ) נִרְאֶה דִּלְמַעַט בִּבְרָכוֹת עָדִיף: (מה) **מִמְּקוֹמָם.** דַּוְקָא כֻּלָּן אוֹ רֻבָּן, אֲבָל מִקְצָתָן אַף דְּצָרִיךְ לְהַחֲזִירָן עַל מְקוֹמָן אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ [עַ"ז בְּסִימָן ח' סָעִיף ט"ו (ס"ק יד), וְאַפִלּוּ אִם (נה) לֹא שִׁנָּה מְקוֹמוֹ כְּלָל בֵּינָתַיִם. וְהָרַמ"א בְּסִמּוּךְ פָּלִיג עַל זֶה. וְאִם בְּשָׁעַת בְּרָכָה הָיָה דַּעְתּוֹ שֶׁאַחַר כָּךְ יְסַלְּקֵם וְיַחֲזֹר וְיַנִּיחֵם, מוּכָח מִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם לְעֵיל בְּסִימָן ח' סָעִיף קָטָן ט"ז דְּלְכַלֵּי עַלְמָא אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ: (מד) **נִשְׁמְטוּ.** כָּתַב שֶׁלְּ"ה (מסכת חולין נר מצוה אות לא) הָא דְּלֹא נָהֲגִי הָאִידָּנָא לְבָרֵךְ כְּשֶׁנִּשְׁמְטוּ מִמְּקוֹמָם, מְשׁוּם דְּבְשָׁעַת תְּפִלָּה מִסְתָּמָא אֵינוֹ מַפְסִיק דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִירָן, אִם נִשְׁמְטוּ (מא) רַק לְאַחַר זְמַן, אֲפִלּוּ אִם אַחַר כָּךְ לְבָרֵךְ, אוֹ שֶׁהָיָה בִּדַּעְתּוֹ לְהַחֲזִירָן תֵּכֶף וְאַחַר כָּךְ נִשְׁתַּהֶא הַדָּבָר וְהִפְסִיק דַּעְתּוֹ בֵּינָתַיִם, לְכַלֵּי עַלְמָא צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ. וְכֵן (סב) אִם חָלְצָן לִבְנוֹת לְבֵית הַכִּפֵּא, אֲפִלּוּ הָיָה דַּעְתּוֹ לְלָבְשָׁן תֵּכֶף צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְכַלֵּי עַלְמָא, דְּהָא אֵין רַשַּׁאי לְיַלֵּךְ בָּהֶם לְבֵית הַכִּפֵּא וְאִרְחֵי לֵיהּ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן ס"ה (ס"א). וְכָתַב הַחַיֵּי אָדָם (שם ס"ו) דְּהוּא הַדִּין כְּשֶׁחוֹלֵץ שֶׁצָּרִיךְ לְהָפִיחַ, כֵּיוָן דְּאָסוּר לְהָפִיחַ בָּהֶן צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ: (מח) **שֶׁל יָד.** וְהוּא הַדִּין (סג) בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ דְּיֵשׁ לוֹמַר מְטַעַם שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּזוֹהַר וּמִבֵּרְכִין ג"כ מְיוּשָׁב. **ב]** בְּשוּ"ע הָרַב (סכ"ט) כָּתַב: זְמַן מְרוּבֶּה כְּמוֹ ב' אוֹ ג' שָׁעוֹת.

(נ) וְכֵן הַסְּפָרִים הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"כ): (נא) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ס"ק יד): (נב) אֲלִיָּה רַבָּה (סק"כ): (נג) מָגֵן אַבְרָהָם לְעֵיל בְּסִימָן ח' בְּסָעִיף קָטָן י"ח: (נד) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כב): (נה) פְּשׁוּט: (נו) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ריש אומרים) שֶׁנִּתְבָּאֲרוּ הֵיטֵב: (נז) חַיֵּי אָדָם (כלל יג ס"ח):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (סכ"ז) כתב: וירא שמים יוצא את כולם, ולכתחילה טוב לנהוג שתהא ההנחה על הקיבורת מיושב, והברכה והקשירה על הקיבורת יהיה מעומד. ובסידור כתב: יש נוהגין להניח תפלה של יד מיושב מטעם שנתבאר בזוהר

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן כה

בְּאֵר הַגּוֹלָה

לַעֲשׂוֹת * קָשֶׁר אֶחָד, אֲמָנָם (מט) לֹא הִפִּיחַ דַּעְתּוֹ, * [א]אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר (נ) וּלְבָרֵךְ. [ב]אִם (נא) הָתַר שֶׁל יָד קֹדֶם הֲנָחַת שֶׁל רֹאשׁ, מְהַדְּקָן וְאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ. אֲבָל אִם הֵנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ וְאַחַר כָּךְ הָתַר שֶׁל יָד, (נב) * מְהַדֵּק וּמְבָרֵךְ. [ג]מֻתָּר לְבָרֵךְ עַל תְּפִלִּין (נג) שְׁאוּלִין, וְלֹא עַל (יט) (נד) גְּזוּלִין: **יג** (יט) [יט] (נה) [ד]נֶהֱגוּ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא לַחֲלֹץ תְּפִלִּין עַד אַחַר קְדֻשַּׁת וּבָא לְצִיּוֹן. וְיֵשׁ מִי שֶׁכָּתַב עַל צַד הַקַּבָּלָה שֶׁלֹּא לַחֲלֹץ עַד שֶׁאָמַר בָּהֶם (כ) (נו) שָׁלֹשׁ קְדֻשׁוֹת וְאַרְבַּע קְדִישִׁים, דְּהַיְנוּ לְאַחַר קְדִישׁ יָתוֹם, וְהָכִי נוֹהֲגִים הַמְדַקְדְּקִים (פתח עינים

א בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב בתשובות). ב אֹרְחוֹת חַיִּים (סי' סז) בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד. ג אֹרְחוֹת חַיִּים בְּשֵׁם הָעִטּוּר (הו"ד בכ"י ד"ה כתב בא"ח). ד בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב בהנהה).

בְּאֵר הֵיטֵב

שֶׁלֹּא הֵנִיחַ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ עַדַיִן עוֹסֵק בְּמִצְוָה שֶׁל יָד כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהָנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ קֹדֶם שֶׁל יָד וְלֹא נִגְמַר עַדַיִן הַמִּצְוָה שֶׁל יָד, וְלֹא גָּרַע מִמֶּה שֶׁכָּתַב הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אִם הַתַּר שֶׁל יָד קֹדֶם הֲנָחַת שֶׁל רֹאשׁ אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ, הוּא הַדִּין נַמִי אִם נִפְסַק גַּם כֵּן אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ, דְּהַתַּר וְנִפְסַק שָׁוִים הֵם עַיֵּן שָׁם, וְכֵן פָּסַק הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק נג), וְכָתַב דִּלְכִי מַה שֶׁכָּתַבְתִּי צְבִי טָהוֹר מִשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ בְּנִפְסַק אַחַר הִדּוּק ט"ו בְּשֵׁם ט"ה (בכאר היטב) (עטרת צבי סק"כ) וּמַה שֶׁכָּתַב הַיָּד אַהֲרֹן (הגב"י): וְעַיֵּן עוֹלַת תָּמִיד (ס"ק יט) וּבְנַחֲלַת צְבִי (ס"ק יח) וּבְאֶפְלּוּ בְּיֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת לֹא (ס"ק יד) וּבְשׁוּאל שֶׁלֹּא מִדַּעַת מַתָּר גַּם בְּתְפִלִּין כְּמוֹ בְּטַלִּית, אַךְ יְקַפֵּל כְּבָרִאשׁוֹנָה. תְּשׁוּבַת בְּנְיָמִין זְאֵב סִימָן (רצ"ט) [קצ"ט] הוּבָא בְּכֶנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י) בְּנֵי חֵיָא (הגה"ט ס"ב) מִנְּנִי. וּבְשׁוּאל שֶׁלֹּא מִדַּעַת מַתָּר גַּם בְּתְפִלִּין כְּמוֹ בְּטַלִּית, אַךְ יְקַפֵּל כְּבָרִאשׁוֹנָה. תְּשׁוּבַת בְּנְיָמִין זְאֵב סִימָן (רצ"ט) [קצ"ט] הוּבָא בְּכֶנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י) בְּנֵי חֵיָא (הגה"ט ס"ב) וּבְעוֹלַת תָּמִיד (ס"ק כא): **יג** (יט) **נֶהֱגוּ הָעוֹלָם.** וְיֵשׁ שֶׁאֵין מְשַׁהִין יוֹתֵר מִן הַחִיּוּב דְּצָרִיכִין גּוּף נָקִי, וְהַכֹּל לְפִי מַה שֶׁהוּא אָדָם. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק כו). וְהָאַר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לֹא חָלַץ עַד אַחַר עַל כֵּן נִקְוֶה. וּבְיוֹם שֶׁל מִילָה אֵין לַחֲלֹץ עַד אַחַר הַמִּילָה. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק כח): (כ) **שָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת.** טְעוּת סוֹפֵר הוּא, וְצָרִיךְ לוֹמַר שִׁשָּׁה קְדִישִׁים וְאַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת. וְאַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת הֵם, בָּרְכוּ אֶת ה' חֲדָא, וּקְדֻשַּׁת שָׁפָה בְּרוּרָה שְׁנִיָּה, וּקְדֻשַּׁת הָעֲמִידָה, וּקְדֻשַּׁת הַיּוֹם בְּמָקוֹמוֹת שֶׁאוֹמְרִים קָדִישׁ יָתוֹם אַחַר עָלֵינוּ הָפֵּה גַּם כֵּן אַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת. וְאַרְבַּע קְדִישִׁים, בְּרוּכוּ חֲדָא, וּקְדֻשַּׁת שָׁפָה בְּרוּרָה שְׁנִיָּה, וּקְדֻשַּׁת הָעֲמִידָה, וּקְדֻשַּׁת הַיּוֹם בְּמָקוֹמוֹת שֶׁאוֹמְרִים קָדִישׁ יָתוֹם אַחַר עָלֵינוּ הָפֵּה גַּם כֵּן אַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת. וְאַרְבַּע קְדִישִׁים הֵם, בָּרְכוּ אֶת ה' חֲדָא, וּקְדֻשַּׁת שָׁפָה בְּרוּרָה שְׁנִיָּה, וּקְדֻשַּׁת הָעֲמִידָה, וּקְדֻשַּׁת הַיּוֹם בְּמָקוֹמוֹת שֶׁאוֹמְרִים קָדִישׁ יָתוֹם אַחַר עָלֵינוּ הָפֵּה גַּם כֵּן אַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מְרַדְּכַי (ס"ק טז) וְסָפַר זֶרַע אֶמֶת (אורח"ח סי' ה) עַיֵּן שָׁם: **יג** (יט) **נֶהֱגוּ הָעוֹלָם.** עַיֵּן בְּאֹר הֵיטֵב. וְהַמְקוֹר חַיִּים (ריש סי"ג) כָּתַב שֶׁלֹּא לַחֲלֹץ עַד אֲמִירַת פְּסוּק 'יְהִי ה' לְמֶלֶךְ' כו', וְהַסֵּפֶר הַכַּוָּנוֹת הַמְסַדֵּר מַהֲרַ"ש וְיַשֵּׁל כָּתַב בְּהַגְּהוֹתָיו (שער הכוונות דרושי תפילין דרוש ה הנהה ד) שֶׁיִּסִּיר

בַּאוּר הַלָּכָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(מט) **לֹא הִפִּיחַ דַּעְתּוֹ.** וַאֲפִלּוּ אִם סָח בֵּינָתַיִם לְצֹרֶךְ [הָעִנְיָן], אֵינוֹ הָפְסֵק בְּדִיעֲבַד, וּכְדִלְקַמָּן סִימָן קס"ז סָעִיף ו'. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ח' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"ח: (נ) **וּלְבָרֵךְ.** דִּכְיָון דְּלֹא נַעֲשָׂה עַדַיִן מִצְוַת הֲנָחָה, נִמְצָא דְּלֹא חָלָה עַדַיִן הַבְּרָכָה עַל שׁוּם מִצְוָה, (סד) וַעֲשִׂיַּת הַקֶּשֶׁר אֵינוֹ מַפְסִיק, כֵּיוָן שֶׁהוּא מַעֲנְיַן הַמִּצְוָה, עַל כֵּן חַיָּל הַבְּרָכָה עַל הֲנָחָה שְׁנִיָּה. וּמִזֶּה יֵשׁ לִלְמֹד בְּמִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תְּפִלִּין בְּלִי קֶשֶׁר, וּבֵרַךְ וְעָשָׂה קֶשֶׁר וְהֵנִיחַ, דִּבְדִיעֲבַד שַׁפִּיר עוֹלֶה לוֹ הַבְּרָכָה שֶׁעָשָׂה, דַּעֲשִׂיַּת הַקֶּשֶׁר אֵינוֹ הָפְסֵק. וּמִשֶּׁמַע מִדִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּאִם לְאַחַר שֶׁהִדֵּק הַתְּפִלִּין עַל הַזְּרוֹעַ נִפְסַק הַקֶּשֶׁר, צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ, דִּכְבָר נִגְמַר מַעֲשֵׂה הַמִּצְוָה וְהָוֵי לֵיהּ כְּנִשְׁמְטוּ מִמְּקוֹמָם דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ כְּשֶׁמַּחֲזִירָם וְכַנַּ"ל. (סה) וְהָאֲחֹרוֹנִים חָלְקוּ עַל זֶה וְכָתְבוּ דְּכֵיוָן דְּבִרְכַּת לְהָנִיחַ שֶׁבְּרֵךְ קֹדֶם הֲנָחַת שֶׁל יָד קָאֵי גַּם עַל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כְּדְאִיתָא לְעֵיל (ס"ק לא), וְאִם כֵּן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הֵנִיחַ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, עֲדַיִן עָסוּק בְּמִצְוָה הַשַּׁיָּךְ לְאוֹתָהּ בְּרָכָה וְלֹא נִגְמַר עַדַיִן הַמִּצְוָה שֶׁבֵּרַךְ עָלָיו עַד שֶׁהֵנִיחַ גַּם הַשֶּׁל רֹאשׁ, עַל כֵּן כְּמוֹ בְּהַתַּר הַקֶּשֶׁר שֶׁל יָד קֹדֶם הֲנָחַת שֶׁל רֹאשׁ פָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּאֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ, הוּא הַדִּין נַמִי אִם נִפְסַק הַקֶּשֶׁר גַּם כֵּן אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ. וְאִם נִפְסַק הַקֶּשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ אוֹ שֶׁל יָד לְאַחַר שֶׁכְּבָר הֵנִיחַ הַשֶּׁל רֹאשׁ וְהִדְּקוֹ, צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ. וְאִם אֵין שָׁם מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְתַקֵּן הַקֶּשֶׁר וְהַצָּרִיךְ לְקַחַת תְּפִלִּין אֲחֵרִים, (סו) בְּכָל גַּוְנֵי צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ, דְּדָמֵי לְהָא דְּסִימָן ר"ו סָעִיף ו': (נא) **הַתַּר.** הַקֶּשֶׁר, וְהוּא הַדִּין אִם נִשְׁמְטוּ מִמְּקוֹמָם. וּמַה שֶּׁכָּתַב הֵנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ, רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהִדְּקוֹ, דְּהוּא עִקַּר מִצְוַת הֲנָחָה וְכַנַּ"ל: (נב) **מְהַדֵּק וּמְבָרֵךְ.** דְּהָוֵי לֵיהּ כְּנִשְׁמְטוּ מִמְּקוֹמָם. וְכֵן אִם הַתַּר הַשֶּׁל יָד קֹדֶם הֲנָחַת שֶׁל רֹאשׁ וְהִדְּקוֹ כְּשֶׁמְּהַדְּקוֹ עַל רֹאשׁוֹ. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל (ס"ק מד) בְּשֶׁם הַשֶּׁלָּ"ה אֵין לְבָרֵךְ אִם הַתַּר הַתְּפִלָּה בְּכָל גַּוְנֵי: (נג) **שְׁאוּלִים.** וַאֲפִלּוּ בְּשׁוּאל שֶׁלֹּא מִדַּעַת מַתָּר, דְּנִיחָא לֵיהּ לְאִינִישׁ לְמֵיעֲבַד מִצְוָה בְּמָמוֹנֵיהּ. רַק שֶׁיְּקַפְּלָם כְּבָרִאשׁוֹנָה וְלֹא יוֹצִיאָם מִמְּקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ בְּטַלִּית לְעֵיל בְּסִימָן י"ד (ס"ד) עַיֵּן שָׁם [אַחֲרוֹנִים]: (נד) **גְּזוּלִים.** דְּהָוֵי לֵיהּ (סז) מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה. וַאֲפִלּוּ (סח) אַחַר יֵאוּשׁ. וַאֲפִלּוּ (סט) בְּדִיעֲבַד לֹא קַיֵּם מִצְוַת תְּפִלִּין. אַךְ אִם מָכַר הַתְּפִלִּין לְאַחַר יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת, דַּעַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסִימָן תרמ"ט (סק"ג) וְהַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל לְעֵיל בְּסִימָן י"א (סק"י) [א]דְּיוּכַל הַשֵּׁנִי לְבָרֵךְ, דְּלִדִידֵיהּ הָוֵי יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת. אָכֵן הַפַּ"ז (ס"ק יד) וְהַגְּרָ"א בְּסִימָן זֶה כָּתְבוּ בְּהֶדְיָא דִּבְכָל גַּוְנֵי אָסוּר לְבָרֵךְ, אַף דִּלְעִנְיַן הַבְּרָכָה אָסוּר מִכָּל מָקוֹם מִשּׁוּם 'בּוֹצֵעַ בָּרֵךְ' (תהלים י ג), דְּעַל יְדֵי לְקִיחָתוֹ יָצָא הַגְּזֵלָה בָּהֶם מִשֶּׁמַע מִדִּבְרֵי הַגְּרָ"א דְּיוֹצֵא בָּהֶם, אַף לְעִנְיַן הַבְּרָכָה אָסוּר מִכָּל מָקוֹם מִשּׁוּם 'בּוֹצֵעַ בָּרֵךְ' (תהלים י ג), דְּעַל יְדֵי לְקִיחָתוֹ יָצָא הַגְּזֵלָה מַרְשׁוּת הַבְּעָלִים. אַף מִי שֶׁלָּקַח מֵהַשֵּׁנִי הַזֶּה, נִרְאֶה דְּיוּכַל לְבָרֵךְ, כֵּן מָצָאתִי בְּדִמְשֶׁק אֱלִיעֶזֶר לְעֵיל בְּסִימָן י"א עַיֵּן שָׁם: **יג** (נה) **נֶהֱגוּ הָעוֹלָם.** (ע) וְיֵשׁ שֶׁאֵין מְשַׁהִין עֲלֵיהֶם יוֹתֵר מִן הַחִיּוּב, דְּצָרִיכִין גּוּף נָקִי, וְהַכֹּל לְפִי מַה שֶּׁהוּא אָדָם, אִם אֵין לוֹ גּוּף נָקִי וּמְתִירָא שָׁמָּא יִפְּיַח יְסַלֵּק מִיָּד, וְעַיֵּן סִימָן ל"ז סָעִיף ב' דִּמְשׁוּם נוֹהֲגִים לַהֲנִיחָם כָּל הַיּוֹם. וּבְשֵׁם הָאַר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כָּתְבוּ (שער הכוונות דרושי תפילין דרוש ו), שֶׁלֹּא הָיָה חוֹלֵץ עַד אַחַר עַל כֵּן נִקְוֶה לְךָ. וּבְיוֹם שֵׁנִי בּוֹ מִילָה רָאוּי שֶׁלֹּא לַחֲלֹץ עַד אַחַר הַמִּילָה, כִּי מִילָה הִיא אוֹת וְתְפִלִּין הֵם אוֹת: (נו) **שָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת.** טָעוּת סוֹפֵר הוּא, (פנ) וְכָאֶמֶת צָרִיךְ לוֹמַר שָׁלֹשׁ קְדִישִׁים וְאַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת, כִּי בָּרְכוּ אֶת ה' נָחְשָׁב חֲדָא, שֶׁהִיא דְּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, וּקְדֻשַּׁת שָׁפָה בְּרוּרָה שְׁנִיָּה, וּקְדֻשַּׁת הָעֲמִידָה, וּקְדֻשַּׁת הַיּוֹם בְּמָקוֹם שֶׁאוֹמְרִים קָדִישׁ יָתוֹם אַחַר עָלֵינוּ, וְקַדִּישׁ שָׁלֵם שֶׁאַחַר וּבָא לְצִיּוֹן. וּמִכָּל מָקוֹם מַשְׁמַע מִפְּרֵי מְגַדִּים (א"א ס"ק כח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דְּבִמְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִים לוֹמַר קַדִּישׁ יָתוֹם בְּכָל יוֹם אַחַר עָלֵינוּ, טוֹב שֶׁלֹּא לַחֲלֹץ עַד אַחַר קַדִּישׁ יָתוֹם. וַאֲנַשְׁים שֶׁנּוֹהֲגִין לְקַפֵּל הַטַּלִּית וּתְפִלִּין וּלְהַנִּיחָן בְּתֵיקָן בְּעֵת אֲמִירַת קַדִּישׁ, (פנ) לֹא יָפָה הֵן עוֹשִׂין, דִּמְאֹד יֵשׁ לְכַוֵּן בַּעֲנִיַּת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּה כַּמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן נ"ו בְּטוּר וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ (ס"א), וְאָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּה הוּא עוֹד בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר מִקְּדֻשָּׁה כַּמְבֹאָר שָׁם בְּמִגֵּן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן א', וּבְוַדַּאי לֹא גָּרַע מִשְּׁאָר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מד) טָ"ז (ס"ק יב): (מה) טָ"ז (ס"ק יג) וְהַגְּרָ"א (ד"ה אם הותר) וּפְרִי מְגַדִּים (משב"ז ס"ק יב): (מו) אֹרְחוֹת חַיִּים (לב הארץ סי"ב) וְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ס"ק יח): (מז) מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק כה): (מח) הַגְּרָ"א: (מט) מִגֵּן אַבְרָהָם (שם), וּכְמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק כו) עַיֵּן שָׁם, וְכֵן פְּסַק הַגְּרָ"א בְּבַאוּרוֹ, דְּלֹא כְּעוֹלַת תָּמִיד (ס"ק כא). וּבְתִקּוּנֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וְכ"כ בשו"ע הרב (סל"ו).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן כה כו

ה בֵּית יוֹסֵף (שם).
ו שָׁם בְּבֵית יוֹסֵף.

ספר המוסר פרק ד' (ד"ה וסח המפלין)). ה**וּבְיוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, נוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לְחַלְּצָם** (נז) **עַד שֶׁיַּחֲזִירוּ סֵפֶר תּוֹרָה** (נח) **וְיַנִּיחוּהוּ** (כמ) **בַּהֵיכָל.** הַגָּהּ: וְהַיְנוּ בְּמָקוֹם שֶׁמַּכְנִיסִים הַתּוֹרָה לְאַחַר הַקְּרִיאָה, אֵין לְחַלְּצָם רַק כְּמוֹ בְּשְׁאָר יָמִים (דברי עצמו). ו**בְּיוֹם רֹאשׁ חֹדֶשׁ, חוֹלְצִים אוֹתָם קֹדֶם תְּפִלַּת** (כנ) [כב] (נט) **מוּסָף.** הַגָּהּ: (ס) וְהוּא הַדִּין בְּחֹל הַמּוֹעֵד. וְדַוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁאוֹמְרִים בְּמוּסָף (כג) (סא) קְדֻשַּׁת כֶּתֶר, מִיהוּ נוֹהֲגִים לְסַלְּקָם קֹדֶם מוּסָף (סב) בְּכָל מָקוֹם (בית יוסף (ד"ה כתבו הגהות)):

כו דִּין מִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא תְּפִלָּה אַחַת. ובו ב' סְעִיפִים:

א מנחות ל"ח (ע"א).

א א**אִם אֵין לוֹ אֶלָּא תְּפִלָּה אַחַת, * מֵניחַ אוֹתָהּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ וּמְבָרֵךְ עָלֶיהָ, שֶׁכָּל אַחַת מִצְוָה בְּפְנֵי עַצְמָהּ.**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

הַבְּרָכוֹת מַהֲאָבְּע וּשְׁתַּיִם אוֹ שֵׁשׁ בְּרִיכוֹת מַהֲרוֹעַ, וְיָסִיר שֶׁל רֹאשׁ, וְאַחַר כָּךְ שֶׁל יָד יַחֲלֹץ מְיַשֵּׁב, וְהַשְּׁלִישִׁית יְהֵיהּ עָלָיו עַד שֶׁיָּסִיר הַתְּפִלִּין. עַיֵּן שָׁם: **[כב] מוּסָף.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְכָתְבוּ בְּשֵׁם הָאֲרי"ז זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה אַחַר קְדִישׁ שֶׁל חֲזָרַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבַּהֵיכָל, וְהַיְנוּ כְּפִי מִנְהָגָם לְהַחֲזִיר הַסֵּפֶר תּוֹרָה אַחֲרֵי אַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן כְּמְבֹאָר בְּסִימָן תכ"ג (ס"ג) עַיֵּן שָׁם וְכֵן נוֹהֲגִין, וּדְלא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּתְשׁוּבוֹת מִנְחַם עֲזָרִיה סִימָן ק"ח לַחֲלֹץ אַחַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַפְּרִי חָדָשׁ סִימָן תכ"ג (ס"ד) שֶׁאִם הַשַּׁעָה דְּחוּקָה שֶׁאֵינוֹ מַסְפִּיק לַחֲלֹץ הַתְּפִלִּין יְזִיזֵם מִמְּקוֹמָם לְצַד אַחֵר, וְחָשִׁיב כְּמֻנָּחִים בְּכִיסָם כו'. וְנִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ מְצִיאוּת לְעִנְיָן זֶה, כְּגוֹן שֶׁהוּא עוֹמֵד לִבּוֹשׁ בְּתְפִלִּין וְהַצִּבּוּר כְּבָר הִתְחִילוּ קְדֻשַּׁת כֶּתֶר, שָׁאֵין שְׁהוּת לַחֲלֹץ, שְׁכֵמוֹ רָגַע שֶׁיִּאָחֵר יַשְׁלִימוּ לוֹמַר הַקְּדֻשָּׁה. וְכָתַב עוֹד מִי שֶׁיָּצָא יְדֵי חוֹבַת חֲזָרַת מוּסָף וְחָזַר לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, וְהָלַךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁצָּרִיךְ לֹא הִתְפַּלֵּל מוּסָף, דַּעְתִּי נוֹטָה שֶׁיִּכּוֹל לוֹמַר כֶּתֶר עִמָּהֶם, וּמַחֲזִיק בְּרָכָה (ס"ק יד) כָּתַב שֶׁנִּרְאֶה לוֹ שֶׁיִּסְלַק הַתְּפִלִּין וְיֹאמַר כֶּתֶר. וְכָתַב בְּשַׁלְמֵי חגיגה (דין חליצת התפילין ס"ב) מִדְּלֹא אָמַר אִסּוּר עַד שֶׁיְּסַלְּקֵם, שְׁמַע מִנַּהּ דְּדַוְקָא לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לוֹ לְסַלְּקָם אֲבָל אִם הָיָה עָסוּק בְּלִמּוּדוֹ וְלֹא אַדַּעְתֵּיהּ וּכְשֶׁהִתְחִילוּ הַצִּבּוּר הַקְּדֻשָּׁה נִגְעַר מִמַּשְׁנָתוֹ וְשָׁמְעָה אָזְנוֹ וְאֵין שְׁהוּת לַחֲלֹץ, בְּהָא אָזִיל וּמוֹדֶה לְהַפְּרִי חָדָשׁ דְּעוֹנָה כֶּתֶר עִמָּהֶם, עַיֵּן שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּבֵאֵר הַיטֵב בְּשֵׁם הָרַמַ"ע עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ק"ח שֶׁכָּתַב שֶׁהַמְּנִיחִין תְּפִלִּין בְּמִנְחָה יְנִיחוּ גַּם כֵּן בְּמִנְחַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהִיא עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת אַחַר תְּפִלַּת מוּסָף וְלָכֵן יָכוֹל לְלַכְלֵךְ בְּשֵׁם בְּבֵאֵר הַיטֵב בְּשֵׁם הָרַמַ"ע עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ק"ח שֶׁכָּתַב שֶׁהַמְּנִיחִין תְּפִלִּין בְּמִנְחָה יְנִיחוּ גַּם כֵּן בְּמִנְחַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהִיא עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת אַחַר תְּפִלַּת מוּסָף וְלָכֵן יָכוֹל לְלַכְלֵךְ הַיּוֹם, וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (ס"ק יג) כָּתַב שֶׁכֵּן נוֹהֲגִים וּדְלֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּאוֹר צַדִּיקִים (סי' ט ס"ח) בְּשֵׁם מוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטָאל שֶׁאֵין כֵּן דַּעְתּוֹ. וְכֵן מְבֹאָר מִדִּבְרֵי הַפְּרִי חָדָשׁ דִּלְעֵיל שֶׁאַחַר מוּסָף יָכוֹל לְלַכְלֵךְ. וְעַיֵּן בְּדִבְרֵי שְׁמוּאֵל סִימָן קי"ב בְּעִנְיַן שֵׁשׁ נוֹהֲגִין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וּבְחֹל הַמּוֹעֵד אַף בְּמוּסָף, וְכָתַב שָׁם שֶׁהַלְּבוּשׁ (סי"ג) וְהָרַדְבַּ"ז (ח"ד סי' א קנא) נָתְנוּ טַעַם שֵׁשׁ לְחַלְּצָם בְּמוּסָף, עַיֵּן שָׁם:

בֵּאוּר הֲלָכָה

וְדַע דְּמִשְּׁמַע מִדִּבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים דְּדַוְקָא אִם הָתַר מַצָּתָן, שֶׁנִּתְרַפֶּה הַקֶּשֶׁר מִמֵּילָא, אֲבָל אִם הִתִּירוּ בְּיָדַיִם וְחָזַר וְתָקָנוּ, לְדַעַת הָרַמַ"א לְעִיל (סי"ב) **בְּהַזִּיזָן, אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ בָּזֶה בְּכָל גַּוְנָי. נִסְתַּפְּקְתִּי אִם פְּתַח הַתְּפִלִּין כְּדֵי לִבְדֹּק הַפָּרָשִׁיוֹת וְנִמְצְאוּ כְּשֵׁרִים, וְהִנִּיחָן בְּתוֹכוֹ וְחָקַר כַּדִּין, דְּאִפְשָׁר דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ כְּשֶׁמַּנִּיחָן לִכּוֹלֵי עָלְמָא אַף דְּהָיָה דַּעְתּוֹ בְּשָׁעַת חֲלִיצָתָן לַחֲזֹר וּלְהַנִּיחָן כְּשֶׁיִּמְצְאוּ כְּשֵׁרִים, מִשּׁוּם דְּכְאֶמְצַע נִתְבַּטֵּל מִינַּיְיהוּ שֵׁם תְּפִלִּין, רַק פָּרָשִׁיוֹת וּבָתֵּים, וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְהָתֵר הַקֶּשֶׁר אוֹ נִפְסַק, דְּהָתְפִלִּין בְּלִי רְצוּעוֹת גַּם כֵּן שֵׁם תְּפִלִּין עֲלֵיהֶם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה. וּכְעִנְיַן זֶה יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק לְעִנְיַן צִיצִית, דְּזֶה פָּשׁוּט אִם מָצָא בְּטָלִיתוֹ כְּשֶׁהוּא לָבוּשׁ שֶׁאַחַת מִצִּיצִיּוֹתָיו פְּסוּלִין מִן הַדִּין וְחָקַר, צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ כְּשֶׁלּוֹבְשָׁן, דְּדָמֵי מַמָּשׁ לָהָא דִּנְפְסַק הַקֶּשֶׁר אַחַר גְּמַר קִיּוּם הַמִּצְוָה, וְכֵן מָצָאתִי בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים** (דין מי החייבים בציצית ס"ד), **אַךְ אִם מִן הַדִּין הֵם כְּשֵׁרִים אֶלָּא שֶׁרוֹצֶה לְפַשֵּׁט הַטָּלִית כְּדֵי לְהַשִּׁיל בּוֹ צִיצִית אֲחֵרִים מֻהֲדָרִים וְלַחֲזֹר וּלְלָבְשָׁן מִיָּד, לְכוֹרָה נִרְאֶה דְּזֶה נִקְרָא חֶלְצוֹ מַדַּעְתּוֹ עַל מְנָת לְהַחֲזִירוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית** וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ח' סָעִיף י"ד בְּהַגָּהּ. **אַךְ יֵשׁ לְדַחוֹת,** דְּשָׁם נִשְׁאַר הַטָּלִית עִם הַצִּיצִית בְּשְׁלֵמוּתוֹ וְלֹא נִתְבַּטֵּל מִינַּיְהוּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה דִּנְתְבַּטֵּל בֵּינְתַיִם מִן הַבֶּגֶד מְצִוֹת צִיצִית אֲשֶׁר דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ שֵׁנִית לְכוֹלֵי עָלְמָא. וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְמַה דְּמִבֹּאָר בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים לְעִיל בְּסִימָן ח' (לב הארץ סט"ו) דְּאִם נִפְסְקוּ הַצִּיצִית אַחַר הַבְּרָכָה קֹדֶם הַלְבִּישָׁה וּמַשִּׁיל בּוֹ צִיצִית אֲחֵרִים, דְּאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ, דְּשָׁם הֲלֹא הָיָה קֹדֶם קִיּוּם הַמִּצְוָה וְכִמְבֹאָר בְּסִי"ז סָעִיף קָטָן י"ב דְּמִשָּׁם לְמַד אֶת דִּינוֹ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה. וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּכָל זֶה:**

א * מֵניחַ אוֹתָהּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְכו'. אֲפִלּוּ אִם הִיא רַק שֶׁל רֹאשׁ לְבַד, וְלֹא יְחוּשׁ לְמַה שֶּׁאָמְרוּ כָּל זְמַן שֶׁבִּין עֵינֶיךָ יִהְיוּ שְׁתַּיִם. **וְגַם אֲפִלּוּ בְּעֵת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה מֻתָּר לוֹ לִלְבֹּשׁ אַחַת,** וְלֹא יְחוּשׁ לְמַה שֶּׁאוֹמֵר אַחַר כָּךְ בְּעֵצְמוֹ בְּקְרִיאַת שְׁמַע 'וּקְשַׁרְתָּם' וְגוֹ' וְהוּא אֵינוֹ מְקַיֵּם, דְּכָל זֶה דַּוְקָא אִם יֵשׁ לוֹ שֶׁיְּכוֹל לְהַנִּיחָם מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה. **וְאִם הוּא מְצֻפֶּה שֶׁיְּבִיאוּ לוֹ קֹדֶם שֶׁיַּעֲבֹר הַזְּמַן קְרִיאַת שְׁמַע, אִם הוּא אִישׁ שְׁדַרְכּוֹ לִלְבֹּשׁ תְּפִלִּין רַק בִּזְמַן הַקְּרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה וְהוּא רוֹצֶה עַתָּה לְלָבְשָׁם וּלְהִתְפַּלֵּל בָּהֶם, בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיְּבִיאוּ לוֹ הַשְּׁנִיָּה וְלֹא יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע (וּתְפִלִּין) [וְיִתְפַּלֵּל] בְּתְפִלָּה אַחַת כֵּיוָן שֶׁעֲדַיִן לֹא עָבַר הַזְּמַן קְרִיאַת שְׁמַע. אֲבָל אִם דַּרְכּוֹ לִלְבֹּשׁ תְּפִלִּין אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּזְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, לָכֵן אֵין נָכוֹן לְהִיוֹת אָז כֶּתֶר שֶׁל תְּפִלִּין עָלָיו וַאֲפִלּוּ בְּעֵת תְּפִלַּת הַלַּחַשׁ. וּפְשׁוּט דְּאִם שָׁכַח וְהִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל בָּהֶם לֹא יַחְלֹצֵם בְּאֶמְצַע, דְּאֵינוֹ רַק מִנְהָגָא:** (סב) **בְּכָל מָקוֹם.** וְהַטַּ"ז (ס"ק טו) כָּתַב [ג]דְּהַנּוֹהֵג שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵץ בְּמוּסָף אֵין עָלָיו תְּלוּנָה מֵאַחַר שֶׁאֵין אָנוּ אוֹמְרִים קְדֻשַּׁת כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ. אַךְ הַמִּתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר (פמ) בְּוַדַּאי לֹא יַעֲשֶׂה מִנְהָגָא דְּצִבּוּרָא. כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ, וְשָׁמַעְתִּי עַל גְּדוֹל הַדּוֹר אֶחָד שֶׁלֹּא הָיָה חוֹלְצָם בְּמוּסָף. אַךְ הַמִּתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר (פמ) בְּוַדַּאי לֹא יַעֲשֶׂה מִנְהָגָא דְּצִבּוּרָא:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּרָכוֹת דְּרַבָּנָן דְּאָסוּר לַעֲשׂוֹת אֲפִלּוּ תַּשְׁמִישׁ קַל בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מְבָרֵךְ, כַּמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן קצ"א בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ב': **(נז) עַד שֶׁיַּחֲזִירוּ.** רָמַז לַדָּבָר (מיכה ב יג) 'וְיַעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם' [הַיְנוּ הַסֵּפֶר תּוֹרָה] 'ה' בְּרֹאשָׁם' [תְּפִלִּין]. בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתבו הגהות): **(נח) וְיַנִּיחוּהוּ בַּהֵיכָל.** וְהַחוֹלְצָן קֹדֶם, עַל כָּל פָּנִים יִזָּהֵר שֶׁלֹּא יַחֲלֹץ הַשֶּׁל רֹאשׁ בִּפְנֵי הַסֵּפֶר תּוֹרָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְלֶה רֹאשׁוֹ בְּפָנָיו, אֶלָּא יִסְתַּלֵּק לְצַדָּדִין. וּכְשֶׁל יָד דְּלִיכָּא גִּלּוּי, אוֹ בְּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ תַּחַת הַטַּלִּית גָּדוֹל, שָׁרֵי [פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק כט)]: **(נט) מוּסָף.** אַחַר (עג) שֶׁהֶחֱזִירוּ הַסֵּפֶר תּוֹרָה בַּהֵיכָל. וּבְמָקוֹמוֹתֵינוּ שֶׁמַּכְנִיסִים תֵּכֶף אַחַר הַקְּרִיאָה, יַחְלְצֵם (עד) [ז]אַחַר הַקַּדִּישׁ שֶׁקֹּדֶם תְּפִלַּת מוּסָף. וּבְאֶלְיָהוּ רַבָּא (ס"ק כה) כָּתַב דִּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ יַחֲלֹץ אַחַר קְדֻשַּׁת וּבָא לְצִיּוֹן קֹדֶם שֶׁאוֹמֵר יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ וְכו' שֶׁנִּשְׁמַר חֲקֶיךָ, וְלֹא יַמְתִּין מִלְּחַלְצָם עַד אַחַר קַדִּישׁ, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בֵּין קַדִּישׁ לְהַתְּפִלָּה: **(ס) וְהוּא הַדִּין בְּחֹל הַמּוֹעֵד.** וְהָאַחֲרוֹנִים (עה) כָּתְבוּ כֵּיוָן דְּיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא לְהָנִיחַ כְּלָל בְּחֹל הַמּוֹעֵד כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן ל"א (ס"ב), יְמַהֵר לְחַלְּצָן קֹדֶם הַלֵּל, וְהַשְּׁלִישִׁי צְבּוּר אַחַר הַלֵּל. וּבְחֹל הַמּוֹעֵד שֶׁל סְכוֹת, שֶׁיֵּשׁ פְּנַאי בְּעוֹד שֶׁמַּמְתִּינִין עַל הָאֶתְרוֹג, אַף הַשְּׁלִישִׁי צְבּוּר יַחֲלֹץ קֹדֶם הַלֵּל. הַנּוֹהֲגִין לִלְבֹּשׁ כָּל הַיּוֹם, (עו) יַחֲזֹר וְילְבַּשׁ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אַחַר תְּפִלַּת מוּסָף (עז) וְאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ אִם הָיָה דַּעְתּוֹ לָזֶה בְּשָׁעַת חֲלִיצָתָן לְפִי מַה שֶּׁפָּסַק הָרַמַ"א לְעִיל בְּסָעִיף י"ב, וּבְחֹל הַמּוֹעֵד לֹא יְנִיחֵם שׁוּב לְגַמְרֵי עַד הָעֲרֶב. וְהָאֲנָשִׁים הַמְּנִיחִין תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, בְּחֹל הַמּוֹעֵד לֹא יְנִיחוּם כְּלָל, וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ יוּכְלוּ לְהַנִּיחָם אַחַר שֶׁיְּסַיְּמוּ הַשְּׁלִישִׁי צִבּוּר תְּפִלַּת מוּסָף, אוֹ שֶׁיְּסִירוּ הַתְּפִלִּין שֶׁל רַשַׁ"י קֹדֶם וּבָא לְצִיּוֹן וְשֶׁל רַבֵּנוּ תָּם יִלְבְּשׁוּ בְּעֵת אֲמִירַת וּבָא לְצִיּוֹן [פְּרִי מְגַדִּים (משז"ז ס"ק טז)]: **(סא) קְדֻשַּׁת כֶּתֶר.** פֵּרוּשׁ, בְּמָקוֹם שֶׁאֵנוּ אוֹמְרִים נְקַדֵּשׁ בְּמוּסָף, אוֹמְרִים בְּקְצָת מְקוֹמוֹת כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ, לָכֵן אֵין נָכוֹן לְהִיוֹת אָז כֶּתֶר שֶׁל תְּפִלִּין עָלָיו וַאֲפִלּוּ בְּעֵת תְּפִלַּת הַלַּחַשׁ. וּפְשׁוּט דְּאִם שָׁכַח וְהִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל בָּהֶם לֹא יַחְלֹצֵם בְּאֶמְצַע, דְּאֵינוֹ רַק מִנְהָגָא:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(עג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ל) בְּשֵׁם הַנְּגִינוֹת (שער הכוונות דרושי ראש חודש): (עד) מָגֵן אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסִימָן ל"א (סק"ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (עה) בֵּאֵר הַיטֵב (ס"ק כב): (עו) פְּשׁוּט (עם) פְּשׁוּט: לְקַמָּן בְּסִימָן תכ"ג (סק"ד) וּכְדִפְרִישְׁתִּי דְּלִא פְּלִינִי: (עז) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לא) וְעַיֵּ"ז

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (סמ"א) כתב שחולצן קודם תפילת מוסף אחר קדושת 'ובא לציון'. ובסידור (סדר ראש חודש) כתב: קודם הקדיש. **ב]** ובשו"ע הרב (סמ"א) כתב כהרמ"א.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah